

УДК 741.5:82]:021(477)
DOI: 10.31866/2616-7654.7.2021.233276

КОМІКС У ПРАКТИЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ БІБЛІОТЕК УКРАЇНИ

Дмитро Белов,
аспірант кафедри інформаційних технологій
Київського національного університету
культури і мистецтва
(Україна, Київ)
e-mail: liverpool1892dallas2011@gmail.com
ORCID: 0000-0002-7257-1879

Збільшення обсягів продукованої інформації актуалізує питання її ефективного сприйняття і засвоєння та підвищує увагу до графічних інформаційних продуктів як ефективних інструментів комунікації, серед яких, зокрема, коміксові видання, та вибудованих навколо коміксів бібліотечних практик.

Стаття присвячена розкриттю сучасного вітчизняного бібліотечного досвіду діяльності, пов'язаної з використанням коміксів, окреслення системи сформованого навколо коміксів сервісу в бібліотеках України.

На підставі вивчення фондів і офіційних веб-сайтів вітчизняних бібліотек, фахових публікацій, матеріалів ЗМІ та застосування комплексу дослідницьких методів – передусім, методів бібліографічного та евристичного пошуку, аналізу контенту, – було виявлено, що коміксові видання представлені у фондах вітчизняних бібліотек різних рівнів і видів, – починаючи від великих установ національного рівня і до невеликих районних книгозбірень. Історія коміксу в бібліотеках України веде початок від 20–30-х років ХХ ст., і на сьогодні вже можна стверджувати про формування навколо коміксу як інформаційного продукту комплексного інноваційного бібліотечного сервісу, основними компонентами якого є організація присвячених коміксам просвітницьких заходів, інформування про надходження коміксів до бібліотеки, організація виставок коміксової продукції, складання рекомендаційних списків і підготовка бібліографічних покажчиків, презентація окремих видань і організація зустрічей з авторами і видавцями коміксів, проведення воркшопів і майстер-класів, організація конкурсів. Виявлено, що комікс як інформаційний продукт є не лише предметом праці вітчизняних бібліотекарів, а й ефективним інструментом вирішення ними просвітницьких, соціальних і внутрішніх вузькопрофесійних завдань із популяризації бібліотечної професії і бібліотечної справи.

Ключові слова: комікс, бібліотеки України, коміксові видання, бібліотечний сервіс.

ВСТУП

Суспільне буття в реаліях покоління Z актуалізує ревізію звичних засобів комунікації і формує суспільний запит на таку форму поширення інформації, яка сприяє її більш швидкому сприйняттю і осмисленню. З огляду на це, додаткову увагу привертають візуальні інформаційні продукти, серед яких графічні історії – одна з категорій у видавничій справі та книготоргівлі, що демонструє стабільний розвиток. Різноманітні за тематикою, жанрами і видами, комікси формують виразний сегмент асортименту книгарень і фондів бібліотек. При цьому різноманітність коміксової продукції робить її категоризацію та систематизацію у фондах бібліотек доволі складним завданням. Наприклад, трапляються випадки, коли всі графічні романи зберігаються разом, і батьки іноді скаржаться на те, що їх діти помилково взяли невідповідну книгу через її близькість та візуальну схожість із книгами, орієнтованими на старших підлітків або дорослих ("Graphic

Novels", 2006). Про системність пов'язаних із коміксами завдань, які постають перед бібліотеками, свідчить підготовка спеціальних допоміжних видань і матеріалів, покликаних сприяти ефективній організації такої роботи в бібліотечних інституціях ("Сучасна літературна скринька", 2018; Goldsmith, 2005; Lyga A. W. & Lyga B., 2004; Miller, 2005; Rothschild, 1995).

В аспекті бібліотечної справи комікси досліджувались як на локальному, так і на національному рівнях. Зокрема, Т. Берроуз (Toby Burrows) і Г. Стоун (Grant Stone) серед іншого приділили увагу представленості продукції коміксів у бібліотеках, досліджуючи пов'язані з цим видом видавничої продукції комунікаційні практики Австралії і Нової Зеландії (Burrows & Stone, 1994), тоді як Д. Ревейак (Delphine Réveillac) ґрунтовно вивчала питання формування фонду коміксів, його організації і представлення на локальному рівні муніципальної бібліотеки Гренобля (Réveillac, 2011).

В Україні різні аспекти функціонування коміксу як окремого виду інформаційного продукту досліджувались Н. Космацькою (2012) та М. Івасишин (2019), увага яких була приділена мовним аспектам зарубіжних коміксів, О. Гудошник (2017), яка зосередилась на особливостях розвитку коміксу в Україні та трансмедійних форматах поширення комікс-культури, Г. Онкович та А. Онковичем (2016a; 2016b), С. Хлестовою (2017; 2019), які розглядали специфіку функціонування коміксу в системі медіакомунікацій. Як бачимо, комікс став предметом вивчення вітчизняних філологів, освітян, медійників, водночас у рамках спеціальності 029 «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа» з позицій бібліотекознавства і бібліотечної справи комплексного осмислення коміксу як інформаційного продукту – предмету професійної діяльності бібліотекарів досі не відбулося.

Метою статті є висвітлення бібліотечних практик, пов'язаних з використанням коміксів, окреслення системи сформованого навколо коміксів бібліотечного сервісу в бібліотеках України.

МЕТОДИ І МАТЕРІАЛИ

Джерельну базу дослідження склали фонди і офіційні веб-сайти вітчизняних та зарубіжних бібліотек (зокрема, Австралії, Бельгії, Великої Британії, Нової Зеландії, Росії, США, Франції та ін.), фахові публікації, матеріали ЗМІ.

Результати дослідження були отримані шляхом застосування методів бібліографічного та евристичного пошуку, аналізу контенту.

РЕЗУЛЬТАТИ І ОБГОВОРЕННЯ

Історія коміксів у бібліотеці розвивалася доволі драматично.

Першу появу коміксу у бібліотеках датують поч. ХХ ст., коли до однієї з бібліотек США надійшла газета The Sunday Times із мальованими історіями на своїх сторінках. Бібліотекарями були вилучені сторінки з фрагментами коміксів із метою «захистити дітей від впливу будь-якої вульгарної або сугестивної мови» ("Comic Books and Libraries", 2020). Після Другої світової війни графічні історії менше піддавалися цензурі, їх кількість ставала дедалі більшою, а популярність зростає настільки, що це явище привернуло увагу науковців. Відтак, комікси стають не лише популярним видом інформаційного продукту, але і предметом наукових досліджень.

Ставлення до коміксів у бібліотечному середовищі також пережило певні трансформації. Якщо спочатку комікси часто вважали доповненням, не гідним колекцій серйозних дослідницьких установ, а політика наукових бібліотек щодо коміксів полягала у збиранні репрезентативних зразків коміксів та їх мікрофільмуванні, а не у збереженні оригінального матеріалу, то сьогодні бібліотеками докладаються спеціальні зусилля щодо поповнення фондів продукцією коміксів, створюються спеціальні підрозділи, діяльність яких спрямована безпосередньо на вивчення цього виду інформаційних продуктів і роботу з ним. Особливо це стосується країн із розвинутою комікс-культурою.

Ілюстративним у цьому сенсі прикладом є отримання Бібліотекою Конгресу найбільшої пожертви коміксів, а також інших пам'ятних предметів поп-культури, – починаючи від ранніх сторінок розкадрування Міккі Мауса і до пам'яток, що датуються початком американських газетних коміксів. Така пожертва, яка оцінюється у мільйони доларів, була зроблена колекціонером та підприємцем із Балтімора С. А. Геппі (Stephen A. Gerpi) в результаті багатомісячних переговорів між Бібліотекарем Конгресу (керівником Бібліотеки Конгресу) К. Хайден (Carla Hayden), яка підтримує нове бачення громадськістю сфери діяльності бібліотек, та власником колекції С. А. Геппі ("Library of Congress acquires", 2018).

Інший приклад надає Нью-Йоркська публічна бібліотека, в якій зараз довідковий матеріал про історію та культурне значення коміксів збирається Загальним дослідницьким відділом. Деякі видання, що стосуються коміксів як виду графічного мистецтва, збирає Відділ мистецтв, друку та фотографії. У контексті посилення інтересу до оригінальних коміксів бібліотека розпочала розширення колекцій у цій сфері. Сьогодні до наявних колекцій додаються графічні романи, вибрані сучасні комікси, художні комікси, пов'язані з темою інформаційні матеріали тощо (Comic Books, n.d.).

У різних бібліотеках США створюються спеціальні комікс-центри або комікс-клуби, покликані задовольняти інформаційно-комунікаційні потреби шанувальників коміксів. Зокрема, такі клуби функціонують у Публічній бібліотеці округу Колумбія (District of Columbia Public Library), Бібліотеці Кальверта (Calvert Library), Публічній бібліотеці Південної Пасадени (the South Pasadena Public Library), Вільній публічній бібліотеці Ейвона (Avon Free Public Library) та багатьох інших.

Така практика проявляється й поза межами США.

Так, в Австралії в Бібліотеці Габріели Містраль (Gabriela Mistral Library) Інституту Сервантеса (Сідней) відкрито комікс-клуб для популяризації коміксів іспанською мовою: після прочитання графічного роману іспанською мовою в бібліотечному клубі відбувається його обговорення, яке модерується спеціальним працівником: з'ясовується структура коміксу, стиль, розкривається біографія автора тощо ("Club del Comic", n.d.). У Франції в Муніципальній бібліотеці Нанта (La Bibliothèque municipale de Nantes) організовано клуб читання науково-фантастичних коміксів у партнерстві з Міжнародним фестивалем утопіалів (Utopiales) у Нанті, головною місією якого є присудження Премії за найкращий науково-фантастичний комікс щороку під час фестивалю утопіалів ("Club BD Utopiales", n.d.). У Бельгії, в Муніципальній франкофонній бібліотеці Ікселя (La BiblioXL – Bibliothèque communale francophone d'Ixelles) також створено книжковий клуб повністю присвячений коміксам. Тут щомісяця модераторами і учас-

никами визначаються тема і три комікси для обговорення ("Club BD: la bande dessinée", n.d.). У Великій Британії у Бромптонській бібліотеці Лондона функціонує Група читання графічних романів бібліотеки Бромптона (Brompton Library Graphic Novel Reading Group), яка збирається щомісяця ("Brompton Library Reading Group", n.d.). Подібний клуб для підлітків (Comic and Manga Club for Teens) (2020) було створено в Центральній бібліотеці Кембриджа (Cambridge Central Library). І таких прикладів багато.

У багатьох бібліотечних інституціях Росії також представлено бібліотеки коміксів, створено комікс-центри та комікс-клуби. Зокрема, в Російській державній бібліотеці для молоді у 2010 р. відкрито комікс-центр ("Комікс-центр", б.г.), організовано два відповідні лекторії – «Росія в мальованих історіях» і «Російські комікс-спільноти» ("Клубы и лектории", б.г.), Державна бібліотека Югри спільно з Окружною бібліотекою відкрила комікс-центр «Паперова сова», бібліотека «Графічні історії» була відкрита 2018 р. у Північному Тушині (Москва), з 2012 р. працює Бібліотека коміксів у Санкт-Петербурзі (бібліотека «Ізмайлівська» у структурі МЦБС ім. М. Ю. Лермонтова) – тут організовані два клуби: Манга-клуб (клуб любителів азіатських коміксів) і Клуб супергероїв (клуб любителів супергероїки), – у Пензенській бібліотеці ім. М. Ю. Лермонтова функціонує Комікс-центр Рашида Янова, в Самарській обласній юнацькій бібліотеці – Самарський комікс-клуб, 3 грудня 2017 р. в Центральній бібліотеці ім. О. С. Пушкіна м. Челябінськ було відкрито першу на Уралі комікс-зону тощо (Егорова, 2019).

Поява коміксів у вітчизняних бібліотеках тісно пов'язана з історією українського коміксу як такого і розпочинається орієнтовно в 20–30-х рр. ХХ ст., коли на бібліотечних полицях з'явився журнал «Червоний перець», в якому друкувалися комікс-стріпи¹ (Назарова, 2018). При тому, що інколи першим українським коміксом називається твір Я. Вільшенка (А. Лотоцький) і А. Манастирського «Чорнокнижник з Чорногори» (Львів: «Світ дитини», 1921 р.) ("Манастирський Антін", 2018; "Бібліотека українського мистецтва", 2016), проте це видання по суті коміксом не є, адже в ньому, незважаючи на наявність посторіткових ілюстрацій, відсутня принципова ознака коміксу – ключова роль малюнка, коли він не ілюструє, а саме розповідає історію, що, власне, і перетворює сукупність малюнків на комікс.

Сьогодні комікси як певний вид інформаційного продукту репрезентовані у фондах багатьох бібліотек України, в яких окремі найменування представлені декількома примірниками, що дає змогу одночасно читати один комікс декільком читачам.

Варто зазначити, що графічні історії представлені не лише в дитячих та юнацьких бібліотеках України. Каталоги найбільших та найповажніших вітчизняних бібліотек також містять інформацію щодо наявності у фондах книгозбірень різних видів мальованих історій: від листівок до графічних романів, від комікс-стріпів до комікс-буків.

Так, у Національній бібліотеці України імені В. І. Вернадського налічується близько сотні найменувань сучасних вітчизняних і зарубіжних мальованих, зокрема їх серії. Помітне місце посідають видання серії «Класні комікси» колекції

¹ Комікс-стріп – несамостійний інформаційний продукт, елемент іншого інформаційного продукту, присвяченого відмінній від коміксу тематиці.

української класики видавництва «Грані-Т», («Захар Беркут» І. Франка, «Мина Мазайло» М. Куліша, «Кайдашева сім'я» І. Нечуя-Левицького, «Москаль-чарівник» І. Котляревського, «Ніч проти Різдва», М. Гоголя, «Хазяїн» І. Карпенка-Карого), просвітницькі комікси, як-от журнал коміксів для дітей 9–12 років «Все, що ти маєш знати про ВІЛ/СНІД», виданий МО «Дитячий культурно-просвітницький центр»: Дитячий Фонд Об'єднаних Націй (ЮНІСЕФ), та твори Л. Гоніка серії «Наука в коміксах», сучасні комікси українських та зарубіжних авторів, зокрема Л. Воронюк («Врятувати жайворонка»), Я. Гайдук («Суперкоманда SOS. Врятуємо мавпоострів»: перший укр. комікс про підкорювачів стихій), К. Соколовського («Таке»), С. Ковалю («Професіонали. Вчитель»), Н. Геймана («Пісочний Чоловік»), Б. Аззарелло («Джокер»), С. Снайдера («Бетмен») та ін.

Електронний каталог Національної бібліотеки України імені Ярослава Мудрого також містить записи про понад сорок найменувань вітчизняних та зарубіжних коміксів у фондах бібліотеки, серед яких пізнавальні комікси Б. Шефера («Пес Мані про Money. Безмежні можливості грошей», «Пес Мані про Money. У світі грошей: перші відкриття», «Пес Мані про Money. Гуска, яка приносить багатство»), Д. Стілтона «Відкриття Америки» і «Таємниця Сфінкса», всесвітньо визнаний комікс А. Шпігельмана «Маус», колекція про смурфіків бельгійського автора мальовисів І. Дельпорте (5 назв), адаптація бестселера Чака Паланіка «Бійцівський клуб 2», проект українського видавництва Meridian Czernowitz «Книжка – комікс – CD» з адаптацією А. Колядинським пісень «Жадан і Собаки. Бийся за неї», а також комікси, створені за мотивами української класики (за мотивами п'єси Миколи Куліша «Мина Мазайло», повісті Миколи Гоголя «Ніч проти Різдва», п'єси Івана Карпенка-Карого «Хазяїн») та ін.

Досить виразно представлені комікси у фонді Харківської державної наукової бібліотеки імені В. Г. Короленка. Це вже згадані вище адаптації української класики та колекція мальованих історій Дж. Стілтона, а також такі відомі комікси, як, наприклад, визнані у світі «Вартові» А. Мура, «Бетмен» С. Снайдера, «Аквамен» Дж. Джонса та інші.

Також, зважаючи на специфіку адресної аудиторії, цілком очікуваним є формування одного з найбільш презентативних серед бібліотек України зібрань коміксів у Національній бібліотеці України для дітей. Тут, зокрема, представлені примірники дитячих пригодницьких мальовисів (Дж. Стілтон «Хто викрав Мону Лізу», «Відкриття Америки», «Слідами Марко Поло»), адаптації творів зі шкільної програми з української літератури (наприклад, Г. Квітка-Основ'яненко «Конотопська відьма»), комікси, покликані сприяти правовій просвіті (як-от «Конституція у коміксах» братів Капранових та художника Олександра Костенка).

Комплектування коміксами відбувається, також, у бібліотеках регіонального і місцевого рівнів, як-от у Новоархангельській районній бібліотеці, Публічній бібліотеці № 160 сімейного читання у м. Києві, Житомирській обласній універсальній науковій бібліотеці (ОУНБ) імені Олега Ольжича, Бердичівській центральній міській бібліотеці Бердичівської МЦБС, Львівська обласна бібліотека для дітей, Черкаській ОУНБ імені Тараса Шевченка та багатьох інших.

Проте, наявність у фондах бібліотек України виразного сегмента коміксів не є наразі загальнопоширеним правилом. Наприклад, у фондах Наукової бібліотеки Львівського національного університету ім. Івана Франка наявний лише двотом-

ник Л. Квіта «Кіборги», Національної історичної бібліотеки України – п'ять графічних романів (Л. Ванасельї, Б. Йовановича «Володимир, князь київський», Л. Гоніка «Всесвітня історія» у двох томах, О. Корешкова «Протистояння: Червоний терор» та А. Шпігельмана «Маус»), Одеської національної наукової бібліотеки – десять найменувань коміксів: переважно, адаптації творів класичної української літератури.

При цьому поповнення фондів бібліотек коміксами відбувається не без суперечностей. Так, хвилю дискусій у вітчизняних інформаційних виданнях спричинило поширення в дитячих і шкільних бібліотеках країни коміксу «Принцеса+принцеса: довго і щасливо» К. О'Ніл (2019 р.), закупленого для бібліотек Міністерством культури та інформаційної політики України спільно з Українським інститутом книги державним коштом, – книги, яка розкриває тему ЛГБТ-стосунків (Мурашко, 2021). Згодом 12 депутатів Верховної Ради подали звернення до Прем'єр-міністра України Дениса Шмигала з проханням вилучити зі шкільних та дитячих бібліотек усі видання.

Разом із комплектуванням коміксами бібліотеки України проводять виставки та презентації коміксової продукції і зустрічі з авторами і видавцями коміксів (Крук, 2018; Вовк, б.р.; "В обласній бібліотеці для юнацтва", 2017; "Презентація коміксу «Воля»", 2017; "У Львові презентували", 2018; "В обласній бібліотеці", 2019). Такі заходи на разі мають, переважно, патріотичну спрямованість і стосуються державотворчої, краєзнавчої і національно-визвольної тематики. Зокрема, в бібліотеках відбулись презентації патріотичних коміксів, присвячених історичним подіям героїчної оборони Донецького аеропорту, – Л. Квіта «Кіборги» та авторства студента Львівського державного коледжу декоративного і ужиткового мистецтва імені Івана Труша Д. Ткаченка, виданого громадською організацією «Вірні традиціям», «Кіборги. Історія Трьох» ("В обласній бібліотеці для юнацтва", 2017; Вовк, б.р.), коміксу В. Бугайова і сценаристів Д. Фадєєва та О. Филиповича «Воля», в якому обіграно тематику державотворення в Україні ("Презентація коміксу «Воля»", 2017), першого дитячого коміксу про Львів «Таємниці львівського годинникаря» за мотивами казок Марічки Крижанівської (художник Софія Марійчин) ("У Львові презентували", 2018), першого закарпатського коміксу «Рись. Початок» ("В обласній бібліотеці", 2019).

Крім презентацій, бібліотеками організуються виставки коміксів, а також складаються рекомендаційні списки ("Сучасна літературна скринька", 2018). Зокрема, з 1 вересня по 30 вересня 2020 р. в Національній бібліотеці України для дітей експонувалася виставка – серія графічних робіт «Княгиня Ольга. Мальована історія», за історичною поемою Марії Морозенко «Княгиня Ольга». Її презентувало творче об'єднання «Мисткині». На виставці було представлено 19 графічних робіт, які склалися у цілісну історію, що передає найважливіші події з життя рівноапостольної княгині Ольги. Жанрово – це текстуально-візуальна інтеграція історії та міфу, події якого відбуваються в Україні IX–X ст. Технічно – збірка з 19 графічних картин, виконаних в одному форматі ("«Мальована стрічка»", б.р.).

У діяльності окремих вітчизняних установ, крім поповнення фондів коміксами і організації виставок і презентацій коміксових видань і зустрічей з авторами і видавцями, проводяться також присвячені коміксам лекції та майстер-класи і воркшопи з навчання малюванню коміксів, що дає змогу говорити про формування навколо коміксу специфічного комплексу інноваційних бібліотечних послуг. Зокрема, таку діяльність організували бібліотеки Херсона, де було проведено

серію лекцій і воркшопів, присвячених різним аспектам коміксу: від теорії про комікс (лекції) до виготовлення готових малюнків (див. рис. 1).

Рис. 1. Афіша-оголошення серії воркшопів з навчання малюванню коміксів, організованих бібліотеками Херсона.
Джерело: <https://cutt.ly/Qc2B6Ha>.

До проекту долучилися Херсонська централізована бібліотечна система загалом, а також три бібліотеки, в котрих і організовувалися заходи (Центральна бібліотека ім. Лесі Українки, бібліотека-філія № 3 та бібліотека-філія № 1).

Організація бібліотеками Херсона присвячених створенню коміксів воркшопів відбувалася в рамках проекту «Твори культуру: бібліотечні інноваційні послуги», який реалізовувався ВГО Українська бібліотечна асоціація за підтримки Європейського Союзу (програма «Дім Європи»). Партнерами проекту виступили Публічні бібліотеки м. Орхус (Данія) та Білоруська бібліотечна асоціація. На конкурсній основі було відібрано 32 бібліотекаря з України та Білорусі, які пройшли навчання за участю данських та українських тренерів. За результатами навчання кожен бібліотекар-учасник розробив та впровадив у своїй бібліотеці нову інноваційну послугу для розвитку креативних індустрій ("Твори культуру", б.р.).

Як зазначає ініціатор і автор проекту В. Рагульський, «мета проекту полягала у тому, щоби об'єднати молодь (людей до 35-ти років, студентів, школярів) заради творчого та навчального процесу. На першому етапі послуга складалася з трьох воркшопів зі створення коміксів у трьох бібліотеках міста. Кожний був присвячений тому чи іншому аспекту створення коміксів і складався з невеликої лекційної частини, а також більшої практичної частини. Тобто учасники відразу малювали свій комікс. Також була сесія неформального спілкування з лектором.

На другому етапі бібліотеки отримали можливість за потреби замовляти як окремі тематичні заняття та воркшопи, так і проводити цілий комікс-день із лекторами проекту. Головне – це наявність аудиторії, відповідність технічним вимогам та здатність бібліотек до самоорганізації.

Зараз у бібліотеках з'явилося більше зацікавленої молоді, а бібліотекарі навчилися працювати з візуальним нарративом, навчилися його формувати та розуміти» ("Твори культуру", б.р.).

Після проведення серії воркшопів обирався переможець, що мало стимулювати мотивацію учасників ("Coworkshop (коворкшоп)", б.р.). Також бібліотеки Херсона організували конкурс під назвою «Коміксоманія» для дітей та підлітків із різних шкіл, завданням якого було створення коміксів на сучасну дитячу українську або зарубіжну книжку, видану не раніше 2000 року ("Незвичайна подорож", 2015). Крім цього, працівниками Херсонської ЦБС створюються власні комікси, які публікуються на шпальтах бібліотечної газети "LESYA 2616" ("Говоримо на актуальні теми", 2018).

Конкурси і майстер-класи з навчання майстерності написання графічних історій проводились також у Львівській обласній бібліотеці для дітей, Національній бібліотеці України для дітей, Запорізькій обласній універсальній науковій бібліотеці, Житомирській обласній бібліотеці для юнацтва та ін. Такі заходи влаштовуються під час презентацій мальовисів українських авторів, виставок, різноманітних перформансів із залученням аніматорів в образах найвідоміших супергероїв, сімейних читань тощо.

Масштабною подією всеукраїнського рівня став конкурс «коМІКС з класиків», ініційований 2015 р. Гете-Інститутом в Україні у партнерстві з Національною бібліотекою України для дітей. За умовами конкурсу потрібно було обрати з фондів бібліотеки німецькомовний документ і створити на обраний твір або уривок свій власний комікс на одній сторінці А4 (див. рис. 2).

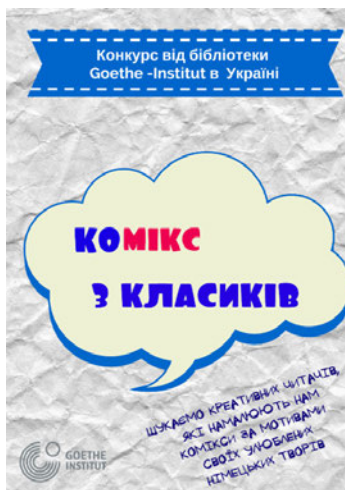

Рис. 2. Афіша-оголошення конкурсу «коМІКС з класиків».

Джерело: <https://chl.kiev.ua/Default.aspx?id=6865>.

До проведення конкурсу долучилися також Обласна універсальна наукова бібліотека ім. Д. І. Чижевського, Івано-Франківська обласна універсальна наукова бібліотека ім. І. Франка, Хмельницька обласна універсальна наукова бібліотека,

Херсонська обласна універсальна наукова бібліотека ім. Олеся Гончара, Дніпропетровська обласна універсальна наукова бібліотека ім. Первоучителів слов'янських Кирила і Мефодія, Запорізька обласна універсальна наукова бібліотека та ін.

Разом із формуванням комплексу бібліотечних послуг, пов'язаних із комплектуванням коміксами бібліотечних фондів і надання до них доступу, популяризацією коміксів як специфічного виду інформаційної продукції, організацією виставок і презентацій коміксів, проведенням майстер-класів і воркшопів із навчання створенню коміксів бібліотекарями формат коміксів використовується і як ефективний інструмент для вирішення просвітницьких, соціальних і внутрішніх вузькопрофесійних завдань із популяризації бібліотечної професії і бібліотечної справи.

Так, Волинська обласна бібліотека для юнацтва стала організатором проведення конкурсу коміксів «Я – особистість. Протидія булінгу» у рамках проекту патрульної поліції («У Луцьку нагородили переможців», 2018), а Бібліотека імені М. К. Реріха ЦБС Солом'янського району м. Києва стала переможцем у загальносистемному конкурсі коміксів про бібліотечну роботу «Бібліо-комікс» (див. рис. 3).

Рис. 3. Диплом переможця Бібліотеки імені М. К. Реріха ЦБС Солом'янського району м. Києва за участь у конкурсі «Бібліо-комікс» та створений працівниками бібліотеки комікс про бібліотечну роботу.

Джерело: <https://www.facebook.com/844523872267621/posts/2389939754392684/>.

Незважаючи на те, що бібліотечний сервіс, який вибудовується навколо коміксів у вітчизняних бібліотеках, урізноманітнюється і набуває комплексного характеру, на разі комікс на українських теренах залишається, швидше, екзотикою, ніж звичною практикою повсякдення. Не виключено, що саме цим можна пояснити відсутність у бібліотеках України комікс-центрів або комікс-клубів. І хоча обговорення коміксів у різних установах відбувається, воно проходить у рамках загальних клубів читання, дозвілля тощо. Крім того, доволі часто ініціатива конкурсів,

які відбуваються за участю і підтримкою бібліотек, виходить не з бібліотечних інституцій.

ВИСНОВКИ

Комікс у вітчизняній бібліотечній практиці має відносно нетривалу історію, яка веде початок від 20–30-х рр. ХХ ст. і пов'язується з надходженням у бібліотеки журналу «Червоний перець». Водночас коміксові видання представлені сьогодні в багатьох бібліотеках України різних видів, – починаючи від установ національного рівня і до місцевих бібліотек. Книгозбірні України надають доступ як до творів українських авторів, так і до зарубіжної продукції і містять видання різної спрямованості і проблематики: навчальні і просвітницькі комікси, адаптацію класичних творів української літератури і твори сучасних авторів, фентезійні комікси і такі, що піднімають серйозні суспільні питання.

Навколо коміксів вибудовується комплексний бібліотечний сервіс, основними компонентами якого є:

- організація просвітницьких заходів, присвячених коміксам;
- інформування про надходження коміксів до бібліотеки;
- організація виставок коміксової продукції;
- складання рекомендаційних списків і підготовка бібліографічних покажчиків;
- презентація окремих видань і організація зустрічей з авторами і видавцями коміксів;
- проведення воркшопів і майстер-класів, організація конкурсів.

Будучи предметом діяльності бібліотекарів, комікс одночасно слугує їм і ефективним інструментом для вирішення просвітницьких, соціальних і внутрішніх вузькопрофесійних завдань із популяризації бібліотечної професії і бібліотечної справи.

Водночас на офіційних веб-сайтах бібліотек України, на відміну від зарубіжних установ, відсутня інформація щодо організації бібліотечних колекцій коміксів та функціонування спеціальних присвячених коміксам читацьких клубів. Останнє може стати перспективним напрямом розвитку побудованого навколо коміксу як інформаційного продукту бібліотечного сервісу, сприяючи оптимізації доступу читачів до коміксів через чітке тематичне, вікове, жанрове розмежування та формування спільноти шанувальників коміксової продукції.

СПИСОК ПОСИЛАНЬ

- «Бібліотека українського мистецтва» перевидала книгу 1921 року. *Бібліотека українського мистецтва*. 23 серп. 2016. URL: <https://cutt.ly/XcDGktH> (дата звернення: 07.04.2021).
- В обласній бібліотеці для юнацтва презентують патріотичні комікси про Кіборгів. *Кіровоградська правда*. 5 трав. 2017. URL: <https://cutt.ly/Mc2AyGO> (дата звернення: 07.04.2021).
- В обласній бібліотеці презентують перший закарпатський комікс. *Карпатський об'єктив*. 17 січ. 2019. URL: <http://life.ko.net.ua/?p=73488> (дата звернення: 07.04.2021).

- Вовк Л. У районній бібліотеці відбулася презентація книги коміксів про героїв-захисників донецького аеропорту «Кіборги. Історія трьох». *Буське радіо*. URL: <https://cutt.ly/5c2Puu1> (дата звернення: 07.04.2021).
- Говоримо на актуальні теми мовою коміксів: Презентація другого номера «LESYA 2616». *Херсонська ЦБС*. 25 апр. 2018. URL: <https://cutt.ly/ac2ZBb8> (дата звернення: 07.04.2021).
- Гудошник О. В. Комікс в українському комунікаційному просторі. *Вісник Дніпропетровського університету. Серія «Соціальні комунікації»*. 2017. Вип. 17. С. 19–24.
- Егорова Г. Комікс-центр в бібліотеке. Блог. 10 сент. 2019. URL: <http://ideaslibrary.blogspot.com/2019/09/blog-post.html> (дата звернення: 07.04.2021).
- Івасишин М. Р. Мультиmodalність англomовного коміксу: лінгвальний і екстралінгвальний виміри : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.04 / Львів. нац. ун-т ім. Івана Франка. Львів, 2019. 20 с.
- Клубы и лектории. *Российская государственная библиотека для молодежи*. URL: <https://rgub.ru/library/clubs/> (дата звернення: 07.04.2021).
- Комікс-центр. Центр рисованих історій Російської державної бібліотеки для молодіж. *Российская государственная библиотека для молодежи*. URL: <https://izotext.rgub.ru/> (дата звернення: 07.04.2021).
- Космацька Н. В. Структурно-функціональні особливості мови французьких коміксів (на матеріалі серії «Astérix») : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.02.05 / Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. Київ, 2012. 20 с.
- Крук Л. Презентація комікса «Таємниці львівського годинникаря» до Дня міста. *Львівська міська рада*. 4 трав. 2018. URL: <https://cutt.ly/Nc2ObRz> (дата звернення: 07.04.2021).
- «Мальована стрічка» про княгиню Ольгу – хитру, мудру, святу. *Національна бібліотека України для дітей*. URL: <https://chl.kiev.ua/Default.aspx?id=9274> (дата звернення: 07.04.2021).
- Манастирський Антін Іванович. *Тернопільщина. Регіональний інформаційний портал*. 30.10.2018. URL: <https://irp.te.ua/manasty-rs-ky-j-antin-ivanovy-ch/> (дата звернення: 07.04.2021).
- Мурашко А. Принцеса+принцеса: уряд придбав понад тисячу книжок про дівчат-лесбійок для дитячих бібліотек. *Українські національні новини*. 27 січ. 2021. URL: <https://cutt.ly/1cG1zOs> (дата звернення: 07.04.2021).
- Назарова Є. «Укрмен» та інші супергерої. Як розвивається українська індустрія коміксів. *Радіо Свобода*. 6 груд. 2018. URL: <https://cutt.ly/AvqwWuB> (дата звернення: 07.04.2021).
- Незвичайна подорож від «Українських бібліотечних авіаліній». *Херсонська обласна бібліотека для дітей імені Дніпрової Чайки*. 8 квіт. 2015. URL: http://news.library.kherson.ua/2015/04/blog-post_8.html (дата звернення: 07.04.2021).
- Онкович Г. В., Онкович А. Д. Комікс як медіатекст. *Соціальні комунікації: теорія і практика*. 2016а. Т. 2. С. 110–114.
- Онкович Г. В., Онкович А. Д. Комікс как средство медиаобразования. *Медиаобразование*. 2016b. № 2. С. 52–60.
- Презентація коміксу «Воля». *Наукова бібліотека Львівського національного університету імені Івана Франка*. 2017. URL: <https://cutt.ly/8c2DdMG> (дата звернення: 07.04.2021).
- Сучасна літературна скринька : бібліогр. покажч. / уклад. Л. М. Олійник ; Одес. обл. б-ка для юнацтва ім. В. В. Маяковського. Одеса, 2018. Вип. 3. 43 с. (Серія: «Дотик словом»).
- Твори культуру: бібліотечні інноваційні послуги. URL: <https://cutt.ly/wc77rRg> (дата звернення: 07.04.2021).
- У Луцьку нагородили переможців конкурсу коміксів про булінг. *Волинь Online*. 21 груд. 2018. URL: <https://cutt.ly/vc9ob6r> (дата звернення: 07.04.2021).
- У Львові презентували перший дитячий комікс про Львів. *Galinfo*. 4 трав. 2018. URL: <https://cutt.ly/xc2Drsl> (дата звернення: 07.04.2021).

- Хлестова С. В. Комікс як засіб масової комунікації: типологічні особливості. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія: Соціальні комунікації*. 2017. Вип. 11. С. 13–17.
- Хлестова С. В. Потенціал коміксу як медіаповідомлення: на прикладі текстів про військовий конфлікт на Донбасі («Кіборги» та «Перехрестя. Дев'ять історій про війну та насильство»). *Вісник Львівського національного університету. Серія «Журналістика»*. 2019. Вип. 46. С. 281–288.
- Brompton Library Reading Group. *London Graphic Novel Networ*. URL: <https://cutt.ly/hc2UzN2> (accessed: 07.04.2021).
- Burrows T., Stone G. *Comics in Australian and New Zealand, the Creators, the Collectors, the Collections*. New York : Hayworth Press, 1994. 115 p.
- Club del Comic. *Gabriela Mistral Library Comic Club*. URL: <https://cutt.ly/Kc0cJQK> (accessed: 07.04.2021).
- Club BD: la bande dessinée. *BiblioXL. Bibliothèque communale francophone d'Ixelles*. URL: <https://cutt.ly/ic2WlQr> (accessed: 07.04.2021).
- Club BD Utopiales. *Bibliothèque municipale de Nantes*. URL: <https://cutt.ly/Bc2nMCq> (accessed: 07.04.2021).
- Comic and Manga Club for Teens. *Cambridgeshire County Council*. 2020. URL: <https://cutt.ly/Dc2Izh0> (accessed: 07.04.2021).
- Comic Books. *The New York Public Library*. URL: <https://www.nypl.org/collections/nypl-recommendations/guides/comics> (accessed: 07.04.2021).
- Comic Books and Libraries – History, Value & Benefit. *Princh*. 2020. URL: <https://cutt.ly/ucDcm7Z> (accessed: 07.04.2021).
- Coworkshop (коворкшоп) комікс-воркшопи. *Херсонська ЦБС*. URL: <https://cutt.ly/Jc2Ktha> (дата звернення: 07.04.2021).
- Goldsmith F. *Graphic Novels Now: Building, Managing, And Marketing a Dynamic Collection*. Chicago : American Library Association, 2005. 124 p.
- Graphic Novels: Suggestions for Librarians / The National Coalition Against Censorship, The American Library Association, & the Comic Book Legal Defense Fund. *Comic Book Legal Defense Fund*. 2006. URL: <https://cutt.ly/TcF8abh> (accessed: 07.04.2021).
- Library of Congress acquires its largest donation of comic books ever. *Tampa Bay Times*. May 30, 2018. URL: <https://cutt.ly/rvejyJR> (accessed: 07.04.2021).
- Lyga A. W., Lyga B. *Graphic Novels in Your Media Center: A Definitive Guide*. Portsmouth, NH : Libraries Unlimited, 2004. 200 p.
- Miller S. *Developing and Promoting Graphic Novel Collections*. New York : Neal-Schuman Publishers, 2005. 130 p.
- Réveillac D. La bande dessinée en bibliothèque municipale: le cas de Grenoble. *Littératures*. October 5, 2011. URL: <https://dumas.ccsd.cnrs.fr/dumas-00629356/document> (accessed: 07.04.2021).
- Rothschild D. Aviva. *Graphic Novels: A Bibliographic Guide to Book-Length Comics*. Portsmouth, NH : Libraries Unlimited, 1995. 246 p.

REFERENCES

- Biblioteka ukrainskoho mystetstva. (2016, August 23). "*Biblioteka ukrainskoho mystetstva peryvdala knyhu 1921 roku [The Library of Ukrainian Art republished the book of 1921]*". <https://cutt.ly/XcDGktH> [in Ukrainian].
- Kirovohradska pravda. (2017, May 5). *V oblasnii bibliotetsi dlia yunatstva prezentuiut patriotychni komiksi pro Kiborhiv [Patriotic comics about Cyborgs are presented at the regional library for youth]*. <https://cutt.ly/Mc2AyGO> [in Ukrainian].

- Karpatskyi ob'iektyv. (2019, January 17). *V oblasnii bibliotetsi prezentuiut pershyi zakarpatskyi komiks [The first Transcarpathian comic is presented in the regional library]*. <http://life.ko.net.ua/?p=73488> [in Ukrainian].
- Vovk L. (n.d.). *U raionnii bibliotetsi vidbulasia prezentatsiia knyhy komiksiv pro heroiv-zakhysnykiv donetskoho aeroportu "Kiborhy. Istoriia trokh" [The district library hosted a presentation of a comic book about the heroes-defenders of the Donetsk airport "Cyborgs. The story of three]*. Buske radio. Retrieved April 7, 2021, from <https://cutt.ly/5c2Pyyi> [in Ukrainian].
- Khersonska TsBS. (2018, April 25). *Hovorymo na aktualni temy movoiu komiksiv: Prezentatsiia druoho nomera "LESYA 2616" [We talk about current topics in the language of comics: Presentation of the second issue of "LESYA 2616"]*. <https://cutt.ly/ac2ZBb8> [in Ukrainian].
- Hudoshnyk, O. V. (2017). *Komiks v ukrainskomu komunikatsiinomu prostori [Comics in the Ukrainian communication space]*. *Dnipropetrovsk University Bulletin: Social Communications*, 17, 19–24 [in Ukrainian].
- Egorova, G. (2019, September 10). *Komiks tsestr v biblioteke [Comics center in the library]* [Blog]. <http://ideaslibrary.blogspot.com/2019/09/blog-post.html> [in Russian].
- Ivasyshyn, M. R. (2019). *Multymodalnist anhlomovnoho komiksu: linhvalnyi i ekstralinhvalnyi vymiry [Multimodality of English comics: lingual and extralingual dimensions]* [Abstract of PhD Dissertation, Ivan Franko National University of Lviv] [in Ukrainian].
- Rossiyskaya gosudarstvennaya biblioteka dlya molodezhi. (n.d.). *Kluby i lektorii [Clubs and lectures]*. Retrieved April 7, 2021, from <https://rgub.ru/library/clubs/> [in Russian].
- Rossiyskaya gosudarstvennaya biblioteka dlya molodezhi. (n.d.). *Komiks-tsestr [Comics center]*. *Tsestr risovannykh istoriy Rossiyskoy gosudarstvennoy biblioteki dlya molodezhi*. Retrieved April 7, 2021, from <https://izotext.rgub.ru/> [in Russian].
- Kosmatska, N. V. (2012). *Strukturno-funktsionalni osoblyvosti movy frantsuzkykh komiksiv (na materialy serii "Astérix") [Structural and functional features of the language of French comics (on the material of the series "Astérix")]* [Abstract of PhD Dissertation, Taras Shevchenko National University of Kyiv] [in Ukrainian].
- Kruk, L. (2018, May 4). *Prezentatsiia komiksa "Taiemnytsi lvivskoho hodynnykaria" do Dnia mista [Presentation of the comic "Secrets of the Lviv watchmaker" for the City Day]*. *Lvivska miska rada*. <https://cutt.ly/Nc2ObRz> [in Ukrainian].
- Natsionalna biblioteka Ukrainy dlia ditei. (n.d.). *"Malovana strichka" pro kniahyniu Olhu – khytru, mudru, sviatu [Drawn tape" about Princess Olga – cunning, wise, holy]*. Retrieved April 7, 2021, from <https://chl.kiev.ua/Default.aspx?id=9274> [in Ukrainian].
- Ternopilshchyna. Rehionalnyi informatsiinyi portal. (2018, Oktober 30). *Manastyrskyi Antin Ivanovych*. <https://irp.te.ua/manasty-rs-ky-j-antin-ivanovy-ch/> [in Ukrainian].
- Murashko, A. (2021, January 27). *Pryntsesa+pryntsesa: uriad prydbav ponad tysyachu knyzhok pro divchat-lesbiiok dlia dytiachykh bibliotek [Princess + Princess: the government has purchased more than a thousand books about lesbian girls for children's libraries]*. *Ukrainski natsionalni novyny*. <https://cutt.ly/1cG1zOs> [in Ukrainian].
- Nazarova, Ye. (2018, Dezember 6). *"Ukrmen" ta inshi superheroi. Yak rozvyvaietsia ukrainska industriia komiksiv [Ukrmen" and other superheroes. How the Ukrainian comics industry is developing]*. *Radio Svoboda*. <https://cutt.ly/AvqwWyB> [in Ukrainian].
- Khersonska oblasna biblioteka dlia ditei imeni Dniprovoi Chaiky. (2015, April 8). *Nezvychaina podorozh vid "Ukrainskykh biblioteknykh avialinii" [An unusual trip from "Ukrainian Library Airlines"]*. http://news.library.kherson.ua/2015/04/blog-post_8.html [in Ukrainian].
- Onkovych, H. V., & Onkovych, A. D. (2016a). *Komiks yak mediatekst [Comics as a media text]*. *Social Communications: Theory and Practice*, 2, 110–114 [in Ukrainian].
- Onkovych, H. V., & Onkovych, A. D. (2016b). *Komiks kak sredstvo mediabrazovaniya [Comics as a means of media education]*. *Media Education*, 2, 52–60 [in Russian].

- Naukova biblioteka Lvivskoho natsionalnoho universytetu imeni Ivana Franka. (2017). *Prezentatsiia komiksu "Volia" [Presentation of the comic "The Will"]*. <https://cutt.ly/8c2DdMG> [in Ukrainian].
- Oliinyk, L. M. (Comp.) (2018). *Suchasna literaturna skrynka [Modern literary box] [Bibliographic index] (Iss. 3)*. Odeska oblasna biblioteka dlia yunatstva im. V. V. Maiakovskoho [in Ukrainian].
- Tvory kulturu: bibliotechni innovatsiini posluhy [Create culture: library innovative services]*. (n.d.). Retrieved April 7, 2021, from <https://cutt.ly/wc77rRg> [in Ukrainian].
- Volyn Online. (2018, Dezember 21). *U Lutsku nahorodyly peremozhstiv konkursu komiksiv pro bulinh [The winners of the bullying comics contest were awarded in Lutsk]*. <https://cutt.ly/vc9ob6r> [in Ukrainian].
- Galinfo. (2018, May 4). *U Lvovi prezentuvaly pershyi dytiachyi komiks pro Lviv [The first children's comic about Lviv was presented in Lviv]*. <https://cutt.ly/xc2Drsl> [in Ukrainian].
- Khlestova, S. V. (2017). Komiks yak zasib masovoi komunikatsii: typolohichni osoblyvosti [Comics as a means of mass communication: typological features]. *The Journal of V.N. Karazin Kharkiv National University. Series: Social Communications, 11*, 13–17 [in Ukrainian].
- Khlestova, S. V. (2019). Potentsial komiksu yak mediapovidomlennia: na prykladi tekstiv pro viiskovyi konflikt na Donbasi ("Kiborhy" ta "Perekhrestia. Deviat istorii pro viinu ta nasylstvo") [The potential of comics as a media message: on the example of texts about the military conflict in the Donbass ("Cyborgs" and "Crossroads. Nine stories about war and violence")]. *Visnyk of the Lviv University. Series Journalism, 46*, 281–288 [in Ukrainian].
- London Graphic Novel Networ. (n.d.). *Brompton Library Reading Group*. Retrieved April 7, 2021, from <https://cutt.ly/hc2UzN2> [in English].
- Burrows, T., & Stone, G. (1994). *Comics in Australian and New Zealand, the Creators, the Collectors, the Collections*. Hayworth Press [in English].
- Gabriela Mistral Library Comic Club. (n.d.). *Club del Comic*. Retrieved April 7, 2021, from <https://cutt.ly/Kc0cJQK> [in English].
- BiblioXL. Bibliothèque communale francophone d'Ixelles. (n.d.). *Club BD: la bande désirée [BD Club: the desired band]*. Retrieved April 7, 2021, from <https://cutt.ly/ic2WIQr> [in French].
- Bibliothèque municipale de Nantes. (n.d.). *Club BD Utopiales [Utopiales BD Club]*. Retrived April 7, 2021, from <https://cutt.ly/Bc2nMCq> [in French].
- Cambridgeshire County Council. (2020). *Comic and Manga Club for Teens*. <https://cutt.ly/Dc2Izh0> [in English].
- The New York Public Library. (n.d.). *Comic Books*. Retrived April 7, 2021, from <https://www.nypl.org/collections/nypl-recommendations/guides/comics> [in English].
- Princh. (2020). *Comic Books and Libraries – History, Value & Benefit*. <https://cutt.ly/ucDcm7Z> [in English].
- Khersonska TsBS. (n.d.). *Coworkshop (kovorkshop) komiks-vorkshopy [Coworkshop comic workshops]*. Retrived April 7, 2021, from <https://cutt.ly/jc2Ktha> [in Ukrainian].
- Goldsmith, F. (2005). *Graphic Novels Now: Building, Managing, And Marketing a Dynamic Collection*. American Library Association [in English].
- Comic Book Legal Defense Fund. (2006). *Graphic Novels: Suggestions for Librarians*. The National Coalition Against Censorship, The American Library Association, & the Comic Book Legal Defense Fund. <https://cutt.ly/TcF8abh> [in English].
- Tampa Bay Times. (2018, May 30). *Library of Congress acquires its largest donation of comic books ever*. <https://cutt.ly/rvejyJR> [in English].
- Lyga, A. W., & Lyga B. (2004). *Graphic Novels in Your Media Center: A Definitive Guide*. Libraries Unlimited [in English].
- Miller, S. (2005). *Developing and Promoting Graphic Novel Collections*. Neal-Schuman Publishers [in English].

- Réveillac, D. (2011, October 5). *La bande dessinée en bibliothèque municipale: le cas de Grenoble. Littératures [Comics in the municipal library: the case of Grenoble. Literatures]*. <https://dumas.ccsd.cnrs.fr/dumas-00629356/document> [in French].
- Rothschild, D. (1995). *Aviva. Graphic Novels: A Bibliographic Guide to Book-Length Comics*. Libraries Unlimited [in English].

UDC 741.5:82]:021(477)

Dmytro Belov,
*Ph.D. Student of the Information
Technologies Department at Kyiv
National University of Culture and Arts
(Kyiv, Ukraine)
e-mail: liverpool1892dallas2011@gmail.com
ORCID: 0000-0002-7257-1879*

COMICS IN THE PRACTICAL ACTIVITY OF UKRAINE LIBRARIES

The amount increasing of produced information raises the issue of its effective perception and assimilation and increases attention to graphic information products as effective communication tools, including, in particular, comic books, and library practices built around comics.

The article is devoted to the disclosure of modern domestic library experience in activities related to the comics use, outlining the system of service formed around comics in the libraries of Ukraine.

Based on the study of funds and official websites of domestic libraries, professional publications, media materials, and the use of a set of research methods – especially bibliographic and heuristic search methods, analysis of content – it was found out that comic books are presented in the funds of domestic libraries of different levels and types: from large national-level institutions to small district book collections.

The beginning of the comics history in the libraries of Ukraine dates back to the 20- the 30s of the twentieth century and today we can already talk about the formation of a comprehensive innovative library service around comics as an information product, the main components of which are the organization of educational events dedicated to comics, informing about the receipt of comics in the library, organizing exhibitions of comics, compiling lists and preparing bibliographic indexes and organization of meetings with authors and publishers of comics, workshops, and competitions. It has been found that comics as an information product is not only the subject of work of domestic librarians but also an effective tool for solving educational, social, and internal narrow professional tasks to promote the library profession and library business by them.

Keywords: comics, comic books, libraries of Ukraine, comic editions, library service.

Стаття надійшла до редакції 05.03.2021 р.